

CZU: 341.215.43:341.231.14

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.17646224>Andrei CAZACICOV¹

andreicazacicov@gmail.com

COOPERAREA INTERNAȚIONALĂ ȘI SPRIJINUL EXTERN LA DEPĂȘIREA CRIZEI REFUGIAȚILOR*

Abstract: Studiul de referință analizează căile de depășire a crizei refugiaților care a cuprins Republica Moldova odată cu declanșarea conflictului ruso-ucrainean, prin prisma cooperării internaționale și a sprijinului extern de care a beneficiat statul și organele sale componente. Cunoașterea potențialului de acțiune din exterior oferă o încredere durabilă la soluționarea oricăror crize umanitare de perspectivă, dar și permite de a orienta politica națională în direcția unei dezvoltări optime.

Totodată, scoaterea la lumină a instrumentelor normative supra- și internaționale în domeniul refugiaților, a principalelor organe de cooperare pe segmentele specializate concrete, a căilor schimbului de informații și preluare a bunelor practici, toate în ansamblu permit depășirea nu doar a crizelor refugiaților, a căror tendință conturată pronunțat în prezent va înregistra o majorare cu siguranță și în viitor, dar și a oricăror crize umanitare, de orice nivel de complexitate.

Astfel, studiul dat și-a propus drept obiect de analiză un caz particular de criză umanitară, cea legată de gestionarea refugiaților ucraineni, dar care, prin inducție, poate contribui la înțelegerea mecanismului de acțiune în toate cazurile similare.

Cuvinte-cheie: refugiați, cooperare, sprijin, criză umanitară, conflict armat, securitate.

INTERNATIONAL COOPERATION AND EXTERNAL SUPPORT IN OVERCOMING THE REFUGEE CRISIS

Abstract: The reference study examines the pathways for overcoming the refugee crisis that engulfed the Republic of Moldova following the outbreak of the Russian–Ukrainian conflict, through the lens of international cooperation and the external assistance received by the state and its insti-

¹ Doctor în drept, lector universitar, Catedra „Drept drept și criminologie”, Academia „Ștefan cel Mare” a MAI al Republicii Moldova (ROR: <https://ror.org/036kvxa54>); e-mail: academia@mai.gov.md; judecător în cadrul Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani; e-mail: andreicazacicov@gmail.com; ORCID ID: 0000-0003-1117-1684

* Articolul este elaborat în cadrul proiectului de cercetare științifică: 25.80012.0807.22TC, Securitate națională și reziliență societală în fața crizelor umanitare și riscurilor geopolitice.

tutional bodies. Understanding the potential for external action provides sustainable confidence in addressing prospective humanitarian crises and enables the orientation of national policy toward optimal development.

At the same time, the disclosure and examination of supra- and international normative instruments in the field of refugee protection, of the principal bodies responsible for cooperation within specific specialized sectors, as well as of the modalities for information exchange and the transfer of best practices, collectively enable not only the overcoming of refugee crises—whose current pronounced trend will undoubtedly continue to increase in the future – but also the mitigation of any humanitarian crises, irrespective of their level of complexity.

Thus, the present study set as its object of analysis a particular case of humanitarian crisis, namely the one concerning the management of Ukrainian refugees, which, by induction, may contribute to a broader understanding of the operational mechanism applicable in all analogous situations.

Keywords: refugees, cooperation, assistance, humanitarian crisis, armed conflict, security.

INTRODUCERE

Una dintre principalele probleme cu care se confruntă actualmente Uniunea Europeană o constituie gestiunea fluxurilor refugiaților, care, pe de o parte, provin din țările în care se desfășoară conflicte armate, iar, pe de altă parte, din țările mai puțin industrializate și dezvoltate economic. Republica Moldova a resimțit criza refugiaților conflictului militar dintre Ucraina și Federația Rusă imediat după ziua de 24.02.2022, aceasta căpătând rangul unei veritabile crize umanitare, iar soluționarea eficientă a problemei fără o cooperare și sprijin extern s-a adevărat a fi practic imposibilă.

Odată ce Guvernul de la Chișinău clar și-a proiectat vectorul spre integrarea europeană¹, direcție susținută prin adoptarea Deciziei Consiliului European cu privire la acordarea Republicii Moldova unui statut de țară candidat de aderare la UE, apare necesitatea de a analiza oportunitățile noi de cooperare internațională și sprijinul acordat din exterior la depășirea acestei crize umanitare. Or, căile de cooperare și sprijinul extern nu se pot rezuma doar la o problemă izolată, ci au repercusiuni pozitive asupra tuturor sferelor vieții politice, culturale și socio-economice cu perspective colosale pentru viitorul țării noastre.

METODELE ȘI MATERIALELE APLICATE

În prezentul studiu au fost folosite pe larg metoda analizei, sintezei, logicii. Materialele utilizate se rezumă la actele normative relevante, publicațiile științifice din domeniu, rapoartele și răspunsurile oficiale ale instituțiilor de stat.

DISCUȚIILE ȘI REZULTATELE OBTINUTE

Interesată să-și armonizeze legislația și modul de înfăptuire a justiției la standardele europene, Republica Moldova clar și-a proiectat vectorul spre integrarea europeană, expri-mându-și consimțământul de a fi parte la cvasi-totalitatea instrumentelor internaționale². Acest fapt capătă o valență excepțională odată cu adoptarea Deciziei Consiliului European cu privire la acordarea Republicii Moldova unui statut de țară candidat de aderare la UE.

¹ Marian A. et all. Ghid cu privire la cooperarea juridică internațională. Chișinău: „Bons Offices” S.R.L., 2010, p. 7.

² Marian A. et all. Ghid cu privire la cooperarea juridică internațională. Chișinău: „Bons Offices” S.R.L., 2010, p. 7. 90 p. ISBN: 978-9975-80-306-9.

Actualmente, în R. Moldova există un vast cadru normativ specializat în ceea ce vizează cooperarea internațională, situația migranților și refugiaților, dar și recepționarea ajutoarelor umanitare din partea altor state.

În rândul celor mai importante instrumente juridice de cooperare, cu titlu exemplificativ, pot fi enumerate:

Convențiile internaționale:

- Declarația Universală a Drepturilor Omului din 10.12.1948;
- Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, din 04.11.1950;
- Convenția cu privire la asistența juridică și raporturile juridice în materie civilă, familială și penală nr. 262/1993;
- Convenția europeană de asistență judiciară în materie penală din nr. 72/1959;
- Convenția privind statutul refugiaților din 28.07.1951 și Protocolul adițional din 31.01.1967;
- Convenția ONU privind statutul apatrizilor din 28.09.1954 și Convenția ONU privind reducerea cazurilor de apatridie din 30.08.1961 la New York;
- Convenția europeană cu privire la cetățenie din 06.11.1997;
- Convenția europeană privind valoarea internațională a hotărârilor represive din 28.05.1970;
- Convenția Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate din 15.11.2000 și Protocolul adițional împotriva traficului ilegal de migranți pe calea terestră, aerului și pe mare nr. 422/2000;
- Convenția asupra circulației rutiere nr. 87/1968;
- Convenția Organizației Națiunilor Unite contra traficului ilicit de stupefiante și substanțe psihotrope nr. 215/1988;
- Convenția internațională privind suprimarea finanțării terorismului din 09.12.1999;
- Convenția Europeană pentru reprimarea terorismului din 27.01.1997;
- Convenția Europeană cu privire la extrădare din 13.12.1957;
- Convenția penală cu privire la corupție din 27.01.1999 și Convenția civilă privind corupția din 04.11.1999;
- Convenția Europeană în domeniul informației asupra dreptului străin din 07.06.1968;
- Convenția Consiliului Europei privind criminalitatea informatică, din 23.11.2001;
- Convenția Europeană pentru prevenirea torturii și a pedepselor sau tratamentelor inumane din 26.11.1987;
- Convenția Consiliului Europei privind lupta împotriva traficului de ființe umane din 16.05.2005;
- Convenția Consiliului Europei privind spălarea banilor, depistarea, sechestrarea și confiscarea veniturilor provenite din activitatea infracțională și finanțarea terorismului din 16.05.2005.

Acquis-ul comunitar:

- Tratatul privind Uniunea Europeană din 07.02.1992;
- Directiva 2001/55/CE a Consiliului din 20 iulie 2001 privind standardele minime pentru acordarea protecției temporare, în cazul unui aflux masiv de persoane strămutate, și măsurile de promovare a unui echilibru între eforturile statelor membre pentru primirea acestor persoane și suportarea consecințelor acestei primiri;

- Decizia de punere în aplicare (UE) 2022/382 a Consiliului din 4 martie 2022 de constatare a existenței unui aflus masiv de persoane strămutate din Ucraina în înțelesul articolului 5 din Directiva 2001/55/CE și având drept efect introducerea unei protecții temporare;

- Regulamentul (UE) 2024/1359 al Parlamentului European și al Consiliului din 14 mai 2024 privind abordarea situațiilor de criză și de forță majoră în domeniul migrației și azilului;

- Regulamentul (UE) nr. 514/2014 al Parlamentului European și al Consiliului din 16 aprilie 2014 de stabilire a dispozițiilor generale privind Fondul pentru azil, migrație și integrare, precum și instrumentul de sprijin financiar pentru cooperarea polițienească, prevenirea și combaterea criminalității și gestionarea crizelor etc.

Tratatele bi- și multilaterale:

- Tratatele de asistență juridică și acorduri bilaterale/ multilaterale semnate cu 160 de state ale lumii³, inclusiv cele ce vizează preîntâmpinarea și asistența în cazul catastrofelor naturale/tehnogene – Austria (08.10.2012) și Ucraina (04.08.1988);

- Acordurile, Protocoalele și Memorandumurile de colaborare și asistență reciprocă în domeniul vamal semnate cu 28 de state ale Europei, Asiei și Americii de Nord⁴;

- Acordului între Comunitatea Europeană și Republica Moldova privind readmisia persoanelor aflate în situație de ședere ilegală, din 10.06.2007.

Legislația internă:

- Legea cu privire la asistență juridică internațională în materie penală nr. 371/2006;
- Legea cu privire la frontiera de stat a Republicii Moldova nr. 28/2024;
- Legea privind regimul străinilor în RM nr. 200/2010;
- Legea privind integrarea străinilor în Republica Moldova nr. 274/2011;
- Legea cu privire la ieșirea și intrarea în RM nr. 269/1994;
- Legea privind azilul în Republica Moldova nr. 270/2008;
- Legea privind resortisanții statelor care au obligația și care sunt exonerati de obligativitatea deținerii unei vize la traversarea frontierei de stat a RM nr. 257/2013;

- Legea cu privire la ajutoarele umanitare acordate Republicii Moldova nr. 1491/2002;
- Legea privind managementul situațiilor de criză nr. 248/2025;
- Legea privind resortisanții statelor terțe care au obligația deținerii unei vize și resortisanții statelor terțe care sunt exonerati de obligativitatea deținerii unei vize la traversarea frontierei de stat a Republicii Moldova nr. 257/2013;

- Legea privind prevenirea și combaterea traficului de ființe umane nr. 241/2005;
- Hotărârea Guvernului cu privire la eliberarea invitațiilor pentru străini nr. 331/2011;
- Hotărârea Guvernului cu privire la aprobarea listei documentelor de călătorie acceptate pentru traversarea de către străini a frontierei de stat a RM nr. 765/2014;

- Hotărârea Guvernului cu privire la Comisia interdepartamentală pentru ajutoarele umanitare nr. 653/2003;

- Hotărârea Guvernului privind acordarea protecției temporare persoanelor strămutate din Ucraina nr. 21/2023;

- Hotărârea Guvernului cu privire la aprobarea listei documentelor de călătorie ac-

³ Lista de tratate bilaterale încheiate de către Republica Moldova. https://mfa.gov.md/sites/default/files/lista_tratatelor_bilaterale_2025_0.pdf (accesat la 02.10.2025).

⁴ Tratate internaționale bilaterale în domeniul vamal încheiate de către Republica Moldova. https://customs.gov.md/api/media/03/07/2020/Tratate_bilaterale.pdf (accesat la 04.10.2025).

ceptate pentru traversarea de către străini a frontierei de stat a Republicii Moldova nr. 765/2014;

- Hotărârea Guvernului cu privire la aprobarea Programului privind gestionarea fluxului migrațional, azilului și integrării străinilor pentru anii 2022-2025, nr. 808/2022;

- Hotărârea Guvernului cu privire la aprobarea Programului național de aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană pentru anii 2025-2029, nr. 306/2025;

- Regulamentul cu privire la eliberarea vizelor (aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 50/2013);

- Regulamentul cu privire la modul de recepționare, păstrare, distribuire și evidență a ajutoarelor umanitare acordate Republicii Moldova (aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 663/2003) etc.

Reieșind din afluxul de refugiați după 24.02.2022, care au tranzitat teritoriul țării noastre și crizele generate de acest fenomen, MAI direcționează aproximativ 50% din numărul total de donații recepționate pentru gestionarea domeniului de management al frontierelor și migrației⁵.

Poliția de Frontieră și Inspectoratul General pentru Migrație au o cooperare eficientă cu instituțiile și organizațiile de profil precum: Misiunea Uniunii Europene de Asistență la Frontieră în Moldova și Ucraina (EUBAM), Agenția Europeană pentru Gestionarea Cooperării Operaționale la Frontierele Externe ale Statelor Membre ale Uniunii Europene – FRONTEX, Centrul de la Geneva privind controlul democratic al forțelor armate (DCAF), Centrul Regional al Inițiativei Regionale Migrație, Azil și Refugiați (MARRI), Organizația Internațională pentru Migrație (OIM), Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa (OSCE), OIPC Interpol ș.a., colaborare care s-a materializat în activități comune, instruire, oferire de expertize, toate acestea contribuind la preluarea celor mai bune practici în domeniu și sporirea capacităților în conformitate cu standardele europene⁶.

Comisia de coordonare a activităților în domeniul migrației și azilului, instituită prin Hotărârea Guvernului nr. 947/2018⁷, în cooperare cu UNHCR și Forumul de Coordonare a Refugiaților a preluat treptat rolul de coordonare la nivel guvernamental a protecției și integrării persoanelor strămutate forțat din Ucraina. Alți parteneri internaționali includ Agenția ONU pentru Refugiați, care alături de Forumul de Coordonare a Refugiaților (RCF), a jucat un rol principal în sprijinirea Guvernului Moldovei pentru a răspunde nevoilor în gestionarea afluxului masiv de persoane strămutate din Ucraina⁸.

În domeniul relațiilor interstatale bilaterale, cooperarea între instituțiile de frontieră ale Republicii Moldova, Ucrainei, României, Lituaniei, Letoniei, Estoniei ș.a. se realizează în baza tratatelor bilaterale în domeniu semnate și aprobate de părți atât la nivel interstatal, cât și interguvernamental și interdepartamental. Cadrul legal de cooperare cu autoritățile de frontieră constituie 26 de tratate internaționale în domeniu, în baza cărora este efectuată cooperarea pe domeniile de specialitate⁹.

În data de 2 martie 2021, R. Moldova s-a alăturat Rețelei Europene de Migrație cu

⁵ Nota de activitate a Ministerului Afacerilor Interne pentru anul 2022. Chișinău, 2023, p. 18.

⁶ Cooperare Internațională, integrarea europeană. <https://www.border.gov.md/integrarea-europeana> (accesat la 30.09.2025).

⁷ Hotărârea Guvernului cu privire la constituirea Comisiei de coordonare a activităților în domeniul migrației și azilului nr. 947 din 03.10.2018. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 05.10.2018, nr. 377-383.

⁸ Compendiul Statistic al Profilului Migrațional Extins al Republicii Moldova pentru anii 2021-2023. Chișinău, 2024, p. 27.

⁹ Cooperarea bilaterală. <https://www.border.gov.md/cooperare-bilateral> (accesat la 30.09.2025).

Statut de Observator, ceea ce reprezintă un pas important către o cooperare consolidată în domeniile migrației și azilului¹⁰.

La 1 noiembrie 2025, a fost depusă prima declarație vamală în regimul de tranzit comun prin intermediul Noului Sistem Computerizat de Tranzit (NCTS) - un moment istoric ce marchează integrarea deplină a Republicii Moldova în sistemul european unic de gestionare a operațiunilor de tranzit¹¹.

Rolul asistenței externe în realizarea priorităților de dezvoltare este unul semnificativ, contribuind la consolidarea infrastructurii, dotarea tehnică a locurilor de muncă, sporirea accesului la informație prin intermediul dezvoltării arhitecturii IT și sporirea profesionalismului angajaților, de aceea la moment funcționează o serie veritabilă de mecanisme de sprijin, printre care:

- **Donățiile de bunuri** de la organizațiile locale și internaționale:

a) În cadrul Ministerului Afacerilor Interne: a fost oferită aplicația „Alertcops” de către Ministerul Afacerilor Interne din Spania (pentru raportarea infracțiunilor/contravențiilor comise în mediul online); s-a acordat asistența tehnică pentru evaluarea cadrului normativ privind implementarea măsurilor alternative la detenția preventivă și pedepsele privative de libertate în cauzele asociate consumului de droguri (în contextul parteneriatului cu UNICRI); au fost donate variate echipamente IT de către OIM, EURBPOL, BPOL (Germania), GS-Foundation, INTERPOL, OSCE, PNUD, CEPOL, Agenția Germană pentru Cooperare Internațională (GIZ)¹². Asistența UNHCR pentru anul 2022, în vederea consolidării capacităților instituționale ale MAI, este în valoare totală de 4 258 689,56 euro¹³.

b) În cadrul Poliției de Frontieră: sub forma echipamentului sportiv - mingi, îmbrăcăminte, rechizite - și de serviciu - stații radio, camere termale, automobile, sisteme aeriene fără pilot, câini de serviciu, boxe mobile pentru transportarea câinilor de serviciu, sisteme de telefonie IP, bărci cu motor, semiremorci pentru transportul bărcilor, bare luminoase cu elemente de control, tablete, drone, notebook-uri, sisteme de operare soft, piese de schimb -, dar și organizarea de training-uri din partea JT „International Trading” S.R.L., Misiunea UE de Asistență la Frontieră în Moldova și Ucraina (EUBAM), Poliția Federală Germană, GS Foundation, Colegiul de Grăniceri de Stat „Rezekne” din Republica Letonă, Agenția Cehă de Dezvoltare, Ambasada Republicii Federale Germania în Republica Moldova etc.;

c) În cadrul Biroului de Migrațiune și Azil (din data de 11.01.2023 reorganizat în IGM): asigurarea persoanelor cazate în cadrul Centrului de cazare a BMA cu hrană, vestimentație și echipamente de uz casnic din partea societății civile (ONG „Karitas Moldova”, ONG „AJUTĂ un OM”, SRL „AEROFOOD”, AO „Centrul de Caritate pentru Refugiați” etc.), dar și a organizațiilor internaționale (OIM, UNHCR, ICMPD, FRONTEX, EUBAM etc.). Din partea UNHCR a fost acordată aplicația Software Sistem Informațional Protecția Tempora-

¹⁰ Republica Moldova se alătură Rețelei Europene de Migrație. <https://igm.gov.md/en/republica-moldova-se-alatura-retelei-europene-de-migratie/> (accesat la 03.10.2025).

¹¹ Moment istoric pentru Republica Moldova: prima declarație în regimul de tranzit comun, depusă cu succes prin NCTS <https://customs.gov.md/ro/articles/moment-istoric-pentru-republica-moldova-prima-declaratie-in-regimul-de-tranzit-comun-depusa-cu-succes-prin-ncts-3151-ro> (accesat la 02.11.2025).

¹² Informație privind bunuri recepționate cu titlul gratuit (donatii) în gestiunea Inspectoratului General al Poliției (perioada 9 luni 2025). https://www.igp.gov.md/sites/default/files/media/documents/2025-09/Informa%C8%9Bii_dona%C8%9Bii_IGP_2025_0.pdf (accesat la 05.10.2025).

¹³ Nota de activitate a Ministerului Afacerilor Interne pentru anul 2022. Chișinău, 2023, p. 19.

ră (PT), echipamente IT; cu ajutorul Consiliului danez pentru refugiați (DRC) a avut loc îmbunătățirea instalațiilor de apă, canalizare și igienă, a mediului de ocrotire și facilitarea integrării și accesului la serviciile medicale din Centrul de cazare IGM, iar Asociația Obștească Centrul de Caritate pentru Refugiați (CCR) a efectuat lucrări de amenajare a stadionului din cadrul Centrul de cazare, iar condițiile de cazare au fost îmbunătățite de către Asociația Obștească „Ezzy Link”, cu suportul finanțat de către Czech Development Agency.

d) În cadrul Inspectoratului General pentru Migrație (IGM), în total în perioada 2022-2023, ICNUR a oferit sprijin IGM bunuri și mijloace fixe în sumă de 21 419 781,00 lei, materiale în suma de 7 350 212,00 lei; OIM a sprijinit digitalizarea serviciilor publice pentru migranți și diaspora, a creat 4 centre de informare comunitare pe întreg teritoriul Republicii Moldova; Centrul Internațional pentru Dezvoltarea Politicilor Migraționale (ICMPD) a oferit servicii psihologice, medicale și de interpretare pentru migrații plasați la Centrul de Plasament temporar al străinilor și alte activități care au constituit un suport semnificativ¹⁴.

- **Asistența financiară și tehnică externă** (desfășurarea cu succes a diverselor proiecte și programe de asistență în perioada anilor 2019-2027):

a) în cadrul Ministerului Afacerilor Interne: proiectul Interpol de cooperare regională în domeniul aplicării legii pentru: Ucraina, Moldova și țările învecinate (I-FORCE); „Mecanismul de răspuns integrat pentru Ucraina”, „proiectul de suport pentru reforma instituțiilor de aplicare a legii din Republica Moldova (PNUD Moldova)”; implementarea Conceptului Sistemului informațional „Registrul de stat al datelor genetice” (proiectului UNDP – United Nations Development Programme); proiectul de asistență externă „Îmbunătățirea Securității la Frontieră și Facilitarea Mobilității Umane Ordonate Transfrontaliere, în sprijinul Guvernului Republicii Moldova”, finanțat și implementat de Organizația Internațională pentru Migrație (OIM); proiectul „Abordarea amenințărilor emergente legate de traficul de persoane în Republica Moldova”, finanțat de OIM; proiectul „Suport pentru reforma serviciilor de sănătate mintală în Moldova” (MENSANA), proiectul „OSINT RADAR Parteneriatul operațional împotriva introducerii ilegale de migranți în Balcanii de Vest”, finanțat de UE; cu suportul UNODC, Fondului Global, Organizațiilor societății civile, au fost deschise 5 noi puncte de Farmacoterapie cu agonisții opioizi; programul „Instrumentul de Asistență Tehnică și Schimb de Informații al Comisiei Europene”; programul „Prevenire și răspuns la dezastre naturale și cele create de om în țările parteneriatului estic (PPRD-East)”, proiectul INTERPOL de cooperare regională a forțelor de ordine Ucraina, Moldova și țările vecine (I-FORCE) etc. Doar pe parcursul anului 2022 au fost semnate de către MAI 24 contracte de grant noi, în valoare totală de circa 21 milioane euro¹⁵, iar în anul 2025 în desfășurarea Inspectoratului General al Poliției fiind 57 de proiecte cu finanțare externă, cu un buget total de peste 150 mln. Euro¹⁶;

b) în cadrul Inspectoratului General Situații Excepționale: proiectul moldo-polonez „Suport pentru Inspectoratul General pentru Situații de Urgență al Ministerului Afacerilor

¹⁴ Compendiul Statistic al Profilului Migrațional Extins al Republicii Moldova pentru anii 2021-2023. Chișinău, 2024, p. 27-28.

¹⁵ Nota de activitate a Ministerului Afacerilor Interne pentru anul 2022. Chișinău, 2023, p. 17.

¹⁶ Inspectoratul General al Poliției. Proiecte cu finanțare externă nerambursabile (în proces de implementare) actualizat la 18.09.2025. <https://politia.md/sites/default/files/2025-09/Lista%20proiectelor%20proiecte%20C3%AEEn%20curs%20de%20implementare..pdf> (accesat la 05.10.2025).

Interne al Republicii Moldova”; „Îmbunătățirea capacităților de comunicare bazate pe TIC în zona transfrontalieră de Nord-Est România – Republica Moldova”; proiectul „Consolidarea sistemului de protecție civilă în Republica Moldova” cu suportul Solidarity Fund PL în Moldova; programul PPRD EAST-3;

c) în cadrul Poliției de Frontieră: Inițiativa de îmbunătățire a gestionării migranților, realizată în cadrul Programului INTERREG VI-a Next România – Moldova, Dezvoltarea sistemului serviciilor psihologice integrate ale Inspectoratului General al Poliției de Frontieră în Republica Moldova (SPINS), Dezvoltarea capacităților Poliției de Frontieră în domeniul chinologic, Dezvoltarea unor instrumente de pregătire în domeniul analizei informațiilor pentru Poliția de Frontieră Română, Consolidarea răspunsului Antitrafic al Guvernului și îmbunătățirea protecției victimelor traficului și a martorilor în Republica Moldova, Consolidarea Managementului integrat al frontierei la hotarul Ucraina – Moldova, Construcția terenului de baschet și volei în cadrul Centrului de Excelență în Securitatea Frontierei, Consolidarea capacității de instruire a Poliției de Frontieră în Republica Moldova (TRABOR), Îmbunătățirea capacităților Republicii Moldova la răspunsul COVID-19 și a capacității urgente de răspuns la frontieră și în penitenciare, Consolidarea răspunsului național al Republicii Moldova la criza COVID-19, UE pentru securitatea frontierelor (VICOS), Cooperare regionala pentru prevenirea și combaterea criminalității transfrontaliere Romania – Moldova (THOR), dar și alte 29 de proiecte de asistență, Programul SUA „Reducerea amenințărilor prin cooperare în Ucraina și Moldova” (DTRA), Programul Ministerului Afacerilor Externe al Republicii Polonia – Asistența Polonă (PolishAID), Programul pentru Depistarea și prevenirea cazurilor de contrabandă cu substanțe nucleare (NSDD) și altele, implementate de Organizația Internațională pentru Migrațiune (OIM), UE, FRONTEX, Departamentul de Stat al SUA, Poliția Federală a Republicii Federale Germania, Fondul Națiunilor Unite, Înaltul Comisariat al Națiunilor pentru Refugiați (UNHCR) ș.a.m.d., în sumă totală de peste 53 600 000,00 euro¹⁷.

d) În cadrul Biroului de Migrațiune și Azil/ Inspectoratului General pentru Migrație: „Capacitate pentru un sistem de returnare bazat pe drepturi în Moldova” (CareFor), „Acordarea suportului pentru Centrul de cazare al BMA”, „SCOP – Sprijin pentru îmbunătățirea complexă a managementului migrației și al frontierelor în Moldova”, „Dezvoltarea unui sistem de monitorizare a returnării forțate în Republica Moldova” (FReMM), „Aplicarea legii și abordarea de cooperare comunitară și instruirea pentru prevenirea radicalizării prin asigurarea incluziunii cu succes a refugiaților”, „Consolidarea protecției drepturilor omului ale refugiaților și migranților din Republica Moldova”, „Aplicarea legii prin cooperarea și instruirea comunității pentru a preveni fenomenul radicalizării asigurându-se incluziunea de succes a refugiaților”, „Consolidarea capacităților naționale ale Republicii Moldova de a oferi protecție de calitate, educație, servicii de sănătate și oportunități socioeconomice pentru refugiații ucraineni”, „GFFO Contribution to IOM’s Humanitarian Response in Ukraine and Neighbouring Countries 2024”, „Instrument de finanțare în cadrul Facilității Globale de Finanțare Concesionară (GCFF)”, „MigraMI – Migrants management enhance initiative”, finanțate de Banca Mondială, Consiliul Europei, Ministerul Afacerilor Interne și Administrației al Republicii Polonia, Consiliul Danez pentru Refugiați, Oficiul Federal German pentru Migrație și Refugiați, BSAFE Lab – University of Beira Interior, Portugal,

¹⁷ Informația cu privire la asistență externă de care a beneficiat Poliția de Frontieră la situația din anul 2025. <https://border.gov.md/files/2025-08/Tabel%20asisten%C8%9B%C4%83%20extern%C4%83%20pentru%20WEB%20August%202025.pdf> (accesat la 02.10.2025).

ș.a.m.d., în sumă totală de peste 1 500 000,00 euro¹⁸;

e) În cadrul Serviciului Vamal: „Reabilitarea și modernizarea birourilor vamale de frontieră de pe granița România-Moldova”, „Programul operațional comun România – Republica Moldova 2014-2020”, „EU4Business – Empowering trade and competitiveness in Eastern Partnership countries”, „UE pentru Securitatea Frontierelor”, „Programul USAID Reforme Instituționale și Structurale în Moldova (MISRA)”, „programul „VAMA” al Uniunii Europene pentru cooperare în domeniul vamal”, fiind acordate granturi de Uniunea Europeană, USAID, Banca Mondială, în sumă totală de peste 3 500 000,00 euro¹⁹;

- **Asistența logistică** (Republica Moldova a aderat oficial la Mecanismul de Protecție Civilă al Uniunii Europene la 29 septembrie 2023, ceea ce permite ca salvatorii moldoveni să colaboreze și să ofere suport în cazuri de dezastre, beneficiind în același timp de expertiza și solidaritatea celorlalte state participante la mecanism; lansarea Hub-ului de sprijin al UE pentru securitatea internă și gestionarea frontierelor în Republica Moldova;

- **Desfășurarea exercițiilor tactice**, cu finanțare externă (spre exemplu, în anul 2023 s-au desfășurat 7 aplicații și 10 exerciții tactice: „Consolidarea capacităților de prevenire, pregătire și răspuns a administrației publice centrale și entităților publice responsabile de gestionarea situațiilor de urgență și excepționale”, „EU Modex Sibiu 2022”; „Euro-Med-React 2023”, „TbiEX Georgia 2023”, în cadrul cărora au participat 14 autorități publice centrale, 1 611 de persoane și 2 organizații internaționale (UNHCR și OIM)²⁰;

- **Expertizarea și avizarea internațională** a proiectelor legislative care urmează a fi implementate în Republica Moldova pentru compatibilitatea cu legislația UE²¹ (spre exemplu, Comisia de la Veneția, Oficiul Națiunilor Unite pentru Servicii de Proiecte (UNOPS)).

La capitolul cooperării poate fi raportată și instruirea angajaților structurilor statale ale Republicii Moldova în cadrul diverselor cursuri de perfecționare, conferințe, simpozioane, schimburi de experiențe, vizite de lucru și vizite de studii cu experții din majoritatea statelor europene: România, Bulgaria, Suedia, Danemarca, Franța, Portugalia, Belgia, Regatul Țărilor de Jos, Lituania, Norvegia, Polonia etc., Statele Unite ale Americii (programul PFP), Japonia (cu suportul UNFPA), Georgia, Azerbaidjan și multe altele, însă cheltuielile suportate de partenerii de dezvoltare nu pot fi identificate²².

La moment se află în proces conectarea Republicii Moldova la Sistemul european de avertizare timpurie (EWS) pentru colectarea și schimbul de informații privind apariția substanțelor psihoactive noi (NPS). În cadrul proiectului „EU4SECURITY”, implementat de CEPOL, urmează a fi dezvoltat sistemul informațional al Punctului Focal Național pentru Arme de Foc și creată arhiva digitală pentru operaționalizarea și digitalizarea proceselor

¹⁸ Notele informative cu privire la activitatea Biroului migrație și azil al MAI pe parcursul anilor 2022-2025 <https://igm.gov.md/wp-content/uploads/2024/07/NI-cu-privire-la-activitatea-BMA-pentru-anul-2022.pdf> (accesat la 03.10.2025).

¹⁹ Proiectul Mare de Infrastructură: „Reabilitarea și modernizarea birourilor vamale de frontieră de pe granița România-Moldova, respectiv birourile vamale Albița-Leușeni, Sculeni-Sculeni și Giurgiulești-Giurgiulești” https://customs.gov.md/api/media/21/07/2020/reabilitarea_si_modernizarea_birourilor_vamale_de_frontiera_de_pe_granita_rom_qn6uur.pdf (accesat la 04.10.2025).

²⁰ Raportul de evaluare intermediară a Programului de prevenire și combatere a criminalității pentru anii 2022-2025. Chișinău, 2025.

²¹ Hotărârea Guvernului pentru aprobarea Regulamentului privind armonizarea legislației Republicii Moldova cu legislația Uniunii Europene nr. 1171 din 28.11.2018. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 19.07.2024, nr. 311-313.

²² Raportul de evaluare intermediară a Programului de prevenire și gestionare a situațiilor de urgență și excepționale pentru anii 2022-2025. Chișinău, 2025, p. 39.

de analiză și schimbului de informații. În examinare se află implementarea proiectului de armonizare a legislației penale la prevederile Convenției Consiliului Europei de la Lankarote din 25 octombrie 2007, Convenției de la Budapesta adoptată la 23 noiembrie 2001 și Directivei 2011/92/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 decembrie 2011 privind combaterea abuzului sexual asupra copiilor, a exploatarei sexuale a copiilor și a pornografiei infantile²³. Este în proces de elaborare proiectul de lege de transpunere a Deciziei 1313/2013 privind Mecanismul de protecție civilă al Uniunii Europene²⁴. A fost inițiată negocierea cu reprezentanții Băncii Mondiale în scopul implementării Proiectului de Consolidare a Managementului Riscului de Dezastre și Rezilienței la Schimbările Climatice în Moldova, cu un buget total de 40 mln. dolari SUA²⁵.

CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

Efectele unei crize umanitare, precum este criza refugiaților proveniți din conflicte armate, nu pot fi depășite prin capacitatea obișnuită a comunității și implică necesitatea acțiunii externe urgente. În primul an după izbucnirea conflictului militar pe teritoriul țării vecine – Ucraina, în Republica Moldova au fost înregistrate peste 8 milioane de traversări a cetățenilor ucraineni, iar gestionarea fluxului de migranți a fost posibilă doar în cooperare internațională și, în mare parte, reușita depășirii acestei crize a ținut de sprijinul extern substanțial acordat de comunitatea europeană și cea internațională.

Așadar, experiența obținută denotă fără dubiu că orice criză, cu toate riscurile asociate cu tentă negativă, este totodată un punct de creștere și dezvoltare. Apelurile către ajutorul extern nu sunt jenante, ci, dimpotrivă, consolidează legăturile dintre țări și organizații internaționale neguvernamentale, oferind un cadru perfect de fortificare a statului contra altor vulnerabilități și crize de un rang mai redus comparativ cu crizele umanitare.

BIBLIOGRAFIE BIBLIOGRAPHY

Compendiul Statistic al Profilului Migrațional Extins al Republicii Moldova pentru anii 2021-2023. Chișinău, 2024. 55 p.

Cooperare Internațională, integrarea europeană. <https://www.border.gov.md/integrarea-europeana> (accesat la 30.09.2025)

Cooperarea bilaterală. <https://www.border.gov.md/cooperare-bilateral> (accesat la 30.09.2025).

Hotărârea Guvernului cu privire la constituirea Comisiei de coordonare a activităților în domeniul migrației și azilului nr. 947 din 03.10.2018. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 05.10.2018, nr. 377-383.

Hotărârea Guvernului pentru aprobarea Regulamentului privind armonizarea legislației

²³ Raportul de evaluare intermediară a Programului de prevenire și combatere a criminalității pentru anii 2022-2025. Chișinău, 2025, p.28.

²⁴ Raportul de evaluare intermediară a Programului de prevenire și gestionare a situațiilor de urgență și excepționale pentru anii 2022-2025. Chișinău, 2025, p. 20.

²⁵ Raportul de evaluare intermediară a Programului de prevenire și gestionare a situațiilor de urgență și excepționale pentru anii 2022-2025. Chișinău, 2025, p. 28.

- Republicii Moldova cu legislația Uniunii Europene nr. 1171 din 28.11.2018. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 19.07.2024, nr. 311-313.
- Informația cu privire la asistență externă de care a beneficiat Poliția de Frontieră la situația din anul 2025. <https://border.gov.md/files/2025-08/Tabel%20asisten%C8%9B%C4%83%20extern%C4%83%20pentru%20WEB%20August%202025.pdf> (accesat la 02.10.2025).
- Informație privind bunuri recepționate cu titlul gratuit (donații) în gestiunea Inspectoratului General al Poliției (perioada 9 luni 2025). https://www.igp.gov.md/sites/default/files/media/documents/2025-09/Informa%C8%9Bii_dona%C8%9Bii_IGP_2025_0.pdf (accesat la 05.10.2025).
- Inspectoratul General al Poliției. Proiecte cu finanțare externă nerambursabile (în proces de implementare) actualizat la 18.09.2025. <https://politia.md/sites/default/files/2025-09/Lista%20proiectelor%20proiecte%20C3%AEen%20curs%20de%20implementare..pdf> (accesat la 05.10.2025).
- Lista de tratate bilaterale încheiate de către Republica Moldova. https://mfa.gov.md/sites/default/files/lista_tratatelor_bilaterale_2025_0.pdf (accesat la 02.10.2025).
- Tratate internaționale bilaterale în domeniul vamal încheiate de către Republica Moldova. https://customs.gov.md/api/media/03/07/2020/Tratate_bilaterale.pdf (accesat la 04.10.2025).
- Marian A. et all. Ghid cu privire la cooperarea juridică internațională. Chișinău: „Bons Offices” S.R.L., 2010. 90 p.
- Moment istoric pentru Republica Moldova: prima declarație în regimul de tranzit comun, depusă cu succes prin NCTS. <https://customs.gov.md/ro/articles/moment-istoric-pentru-republica-moldova-prima-declaratie-in-regimul-de-tranzit-comun-depusa-cu-succes-prin-ncts-3151-ro> (accesat la 02.11.2025).
- Nota de activitate a Ministerului Afacerilor Interne pentru anul 2022. Chișinău, 2023. 33 p.
- Notele informative cu privire la activitatea Biroului migrație și azil al MAI pe parcursul anilor 2022-2025 <https://igm.gov.md/wp-content/uploads/2024/07/NI-cu-privire-la-activitatea-BMA-pentru-anul-2022.pdf> (accesat la 03.10.2025).
- Proiectul Mare de Infrastructură: „Reabilitarea și modernizarea birourilor vamale de frontieră de pe granița România - Moldova, respectiv birourile vamale Albița-Leușeni, Sculeni-Sculeni și Giurgiulești-Giurgiulești” https://customs.gov.md/api/media/21/07/2020/reabilitarea_si_modernizarea_birourilor_vamale_de_frontiera_de_pe_granita_rom_qn6uurd.pdf (accesat la 04.10.2025).
- Raportul de evaluare intermediară a Programului de prevenire și combatere a criminalității pentru anii 2022-2025. Chișinău, 2025. 71 p.
- Raportul de evaluare intermediară a Programului de prevenire și gestionare a situațiilor de urgență și excepționale pentru anii 2022-2025. Chișinău, 2025. 73 p.
- Republica Moldova se alătură Rețelei Europene de Migrație. <https://igm.gov.md/en/republica-moldova-se-alatura-retelei-europene-de-migratie/> (accesat la 03.10.2025).